

Paloma Korycińska

Uniwersytet Jagielloński

ORCID 0000-0002-4010-079X

Uwarunkowania udostępniania danych badawczych przez polskich humanistów. Rekonesans

Wstęp

Otwarty dostęp do danych badawczych (*Open Research Data* – ORD) jest jednym z warunków rzetelności badań naukowych, kanałem dyfuzji odkryć i czynnikiem współkształtującym doskonałość akademicką¹. Celowe jest zatem jak najpełniejsze rozpoznanie uwarunkowań osobowych skłaniających lub zniechęcających naukowców do dobrowolnego dzielenia się własnym dorobkiem w postaci danych badawczych. Taki zamiar przyświeca zrelacjonowanemu w tym artykule projektowi badawczemu, w którym postawiono pytanie: jak sposób postrzegania własnych danych badawczych przez polskich humanistów wpływa na ich wolę udostępniania tych danych w duchu ORD? Omówiono wyniki pierwszego członu trójfazowego badania obejmującego: (1) rozpoznawcze badanie fenomenograficzne na grupie polskich badaczy reprezentujących dyscypliny humanistyczne, (2) analogiczne badanie techniką wywiadów fokusowych z udziałem naukowców z różnych dyscyplin, (3) badanie ilościowe metodą sondażową za pomocą ankiety online. Dwa pierwsze człony badania, o charakterze jakościowym, mają służyć ustaleniu problemów szczegółowych, o które autorka będzie pytać respondentów w ankiecie zamykającej. Przyjęcie metodologii mieszanej i rozpoczęcie badania od indukcyjnej eksploracji jakościowej miało na celu uniknięcie

1 M. Guirlet, *Ouverture des données de recherche dans le domaine académique suisse: outils pour le choix d'une stratégie institutionnelle en matière de dépôt de données*, „RESSI” 2020, N° 21, s. 1–31; E. Jensen, M. Reed, *Investigating the Link between Research Data and Impact*, 2019, <https://doi.org/10.5281/zenodo.3543505>; A. M. Kamińska, *Dobre praktyki publikowania danych badawczych*, „Biuletyn EBIB” 2017, nr 177, [on-line:] <http://ebibojs.pl/index.php/ebib/article/view/94> – 22.07.2021; J. Luckerhoff i in., *Introduction: Les enjeux fondamentaux du libre accès*, „Enjeux et société” 2021, vol. 8, no. 1, [on-line:] <https://www.erudit.org/en/journals/enjeux/1900-v1-n1-enjeux05972/1076533ar.pdf> – 20.07.2021; M. Teperek i in., *Data Stewardship – Addressing Disciplinary Data Management Needs*, „International Journal of Digital Curation” 2018, vol. 13, no. 1, [on-line:] <http://www.ijdc.net/article/view/604> – 22.07.2021; V. Van den Eynden, L. Corti, *The Importance of Managing and Sharing Research Data*, 2019, [in:] *Managing and Sharing Research Data: A Guide to Good Practice*, eds. L. Corti i in., Los Angeles 2019, s. 1–33.

aprioryzmu i wpisania w kwestionariusz ankiety pytań wywołujących odpowiedź zakładaną z góry. Badanie właściwe poprzedzono pilotażem, podczas którego upewniono się, że zadawane respondentom pytania zmierzają jedynie do wykrycia czynników współkształtujących ich wolę realnego udziału w udostępnianiu danych badawczych. Artykuł składa się z części poświęconych odpowiednio zreasumowaniu stanu badań w przedmiotowym zakresie, opisowi zastosowanej metodyki oraz przedstawieniu wyników i wniosków.

Stan badań

Przed przystąpieniem do badania wykonano serię kwerend bibliograficznych w celu odnalezienia badań analogicznych do planowanego lub mogących stanowić dla nich wzorzec. Przeszukiwano piśmiennictwo w językach polskim, angielskim i francuskim, przyjmując zasięg chronologiczny 2015–2022². W katalogu penetrowanych źródeł ujęto wszystkie relewantne przedmiotowo bazy pełnotekstowe udostępniane w serwisie EBSCO Host, a także bazy Scopus, Science Direct i Taylor & Francis Online. Skorzystano również z wyszukiwarek naukowych Google Scholar, Microsoft Academic, Semantic Scholar i BASE. Użyto instrukcji wyszukiwawczych składających się z kombinacji terminów: *research data*, *sharing*, *determinants*, *barriers* oraz ich odpowiedników w językach polskim i francuskim. W rezultacie zidentyfikowano zaledwie jeden raport z badania spełniającego założone kryteria (podobieństwo przedmiotowe i metodologiczne do badania autorki), a mianowicie referat konferencyjny Tamar Israeli pt. *“Data Something”: Assessing Tools, Services and Barriers for Research Data Collaboration at the University of Edinburgh*, oparty na zastosowaniu podejścia fenomenologicznego³. Nie uznano go jednak za referencyjny ze względu na szczupłość próby badawczej (sześciu respondentów). Ponadto zestawiono listę niedawnych publikacji badawczych opartych wprawdzie na badaniach ilościowych, ale mających ten walor, że zawierają obszernie omówienia aktualnego stanu badań nad uwarunkowaniami udziału badaczy w ruchu otwartego udostępniania danych badawczych⁴. Prace te podano w bibliografii załącznikowej, uznając za niecelowe powielanie w tym miejscu analiz stanu badań poczynionych przez ich autorów.

2 Jako dolną granicę zasięgu chronologicznego wyznaczono umownie datę publikacji wyników pilotażowego badania dotyczącego otwartych danych badawczych ORD Pilot, przeprowadzonego przez Komisję Europejską w ramach programu „Horyzont 2020” (*Open Research Data ORD – The Uptake in Horizon 2020*, 2020, [on-line:] <https://data.europa.eu/data/datasets/open-research-data-the-uptake-of-the-pilot-in-the-first-calls-of-horizon-2020?locale=en> – 20.08.2021). Górną granicę ustalono tak, aby w przeglądzie piśmiennictwa uwzględnić ewentualne preprinty.

3 T. Israeli, *“Data Something”: Assessing Tools, Services and Barriers for Research Data Collaboration at the University of Edinburgh*, 2020, [on-line:] <https://era.ed.ac.uk/handle/1842/36683> – 20.07.2021.

4 R. Aleixandre-Benavent i in., *Research Data Sharing in Spain: Exploring Determinants, Practices, and Perceptions*, „Data” 2020, vol. 5, no. 2; H. Dillaerts, *Usages et pratiques en lien*

Material i metodyka

W pilotażu badania zastosowano metodę fenomenograficzną, przyjmując tzw. perspektywę drugiego rzędu (*second-order perspective*), w której „właściwym przedmiotem zainteresowania jest nie sam świat (czymkolwiek miałby on być), ale podmiotowe koncepcje rzeczywistości, (...) [sposób, w jaki] ludzie doświadczają, interpretują, rozumieją, percypują czy konceptualizują różne aspekty rzeczywistości”⁵. Materiał empiryczny pozyskano techniką wywiadu częściowo ustrukturyzowanego na próbie 14 polskich uczonych reprezentujących dyscypliny nauk humanistycznych. Rozmowy z respondentami prowadzono od maja do lipca 2021 roku na platformie MS Teams, głosowo, z późniejszą pełną, elektronicznie wspomaganą transkrypcją nagrań. Z powodów, które zostaną omówione dalej w punkcie „Wyniki”, po zakończeniu pilotażu do procedury badawczej postanowiono dodać metodę *guided tour*. W tym celu stosownie uzupełniono ramowy formularz wywiadu, a respondentów zapraszano do rozmów zdalnych na wizji (MS Teams). Podczas wywiadów w badaniu właściwym (pomijając pilotaż) uczestnicy, przebywający w swoich prywatnych mieszkaniach, wirtualnie oprowadzali autorkę po miejscach we własnej przestrzeni życiowej, w których gromadzili lub nadal gromadzą dane badawcze. Jeżeli było to możliwe, pokazywali również wybrane materiały należące ich zdaniem do zbioru takich danych.

Ułatwieniem okazał się fakt, że ze względu na obostrzenia pandemiczne i przejście na tryb nauki zdalnej wszyscy respondenci stopniowo przenieśli swój warsztat pracy

avec les données de recherche. Une enquête menée auprès des chercheurs de l'université Paul-Valéry Montpellier 3 [Rapport de recherche], 2020, [on-line:] <https://hal.archives-ouvertes.fr/halshs-02902710> – 20.07.2021; M. Krahe i in., *Developing a Strategy to Improve Data Sharing in Health Research: A Mixed-methods Study to Identify Barriers and Facilitators*, „Health Information Management Journal” 2020, <https://doi.org/10.1177/1833358320917207>; F. Revelin i in., *L'ouverture des matériaux de recherche ethnographiques en question : Rapport d'enquête du projet « Partage et protection des données qualitatives à l'ère du numérique : expériences, enjeux, stratégies »*, [Rapport de recherche], Centre national de la recherche scientifique, 2021, [on-line:] <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-03238067/document> – 22.07.2021; S. Stieglitz i in., *When Are Researchers Willing to Share Their Data? – Impacts of Values and Uncertainty on Open Data in Academia*, „PLOS One” 2020, <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0234172>; L. Szafranski, *Wpływ przynależności dyscyplinarnej i przygotowania merytorycznego badacza na indywidualne zarządzanie danymi badawczymi*, [w:] *Horyzonty informacji*, red. P. Korycińska, Kraków 2020, s. 97–107 [on-line:] <https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/handle/item/261425> – 20.07.2021; C. Tenopir i in., *Data Sharing, Management, Use, and Reuse: Practices and Perceptions of Scientists Worldwide*, „PLOS One” 2020, <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0229003>; P. Wouters, W. Haak, *Open Data. The Researcher Perspective* 2017, [on-line:] <https://www.elsevier.com/open-science/research-data/open-data-report> – 20.08.2021; *Wiley Open Science Researcher Insights*, 2016, [on-line:] https://figshare.com/articles/journal_contribution/Wiley_Open_Science_Researcher_Survey_2016_Infographic/4910714 – 20.08.2021.

5 S. Cisek, *Fenomenografia w badaniach informatologicznych w XXI wieku*, 2016, [on-line:] <https://www.slideshare.net/sabinacisek/fenomenografia-cisek-2016> – 20.07.2021; J. Moroz, *Fenomenografia jako metoda badania treści świadomościowych*, „Pedagogika Szkoły Wyższej” 2013, nr 1, s. 34–35.

do domów, dzięki czemu podczas wirtualnej wizyty mogli przedstawić szczegółowy obraz własnych praktyk dotyczących wytwarzania, porządkowania i archiwizowania dokumentów będących pochodną procesów badawczych, a także wyrazić swoje poglądy na temat ewentualności ich udostępniania. Troje uczonych, którzy swoje dane badawcze generują i przechowują głównie w formie cyfrowej, zgodziło się połączyć swoje urządzenia z komputerem autorki za pomocą aplikacji Team Viewer i w czasie rzeczywistym pokazać typowe dla swojej pracy metody pozyskiwania materiału badawczego i zarządzania nim, np. całą drogę od wyszukiwania tekstów źródłowych w środowisku sieciowym, przez ich obróbkę, aż po katalogowanie i archiwizowanie wyników tej obróbki z użyciem różnych narzędzi organizacji treści, formatów zapisu i nośników. Opisane sposoby prowadzenia spotkań z respondentami w ramach metody *guided tour* są dopuszczalne w świetle obecnego konsensu naukowego⁶.

Podczas wywiadów powiadamiano uczestników o celu badania, cytując przyjęte pytanie badawcze. Nie indagowano ich o wiek, miejsce pracy, stopień/tytuł naukowy. Nie zadawano pytań o osobowe bariery w udostępnianiu danych badawczych, formułowano je natomiast tak, aby uzyskać wiedzę o sposobie, w jaki badani konceptualizują te dane, jakie żywią na ich temat wyobrażenia, z jakimi doświadczeniami je wiążą. Dla ułatwienia lektury w dalszej części tekstu wyrażenie „dane badawcze” będzie okazjonalnie zastępowane skrótem „DB”.

Głównym przedmiotem badania, wyrażonym w pytaniu badawczym, był sposób doświadczania danych badawczych przez polskich humanistów⁷, niemniej w czasie wywiadów respondenci ujawnili również informacje o praktycznych aspektach swojej pracy z DB, które uznano za warte przytoczenia i podsumowania w celach poznawczych.

6 R. Sapa, *Projektowanie badań indywidualnego zarządzania informacją z zastosowaniem techniki oprowadzania (guided tour)*, [w:] *Inspiracje i innowacje: zarządzanie informacją w perspektywie bibliologii i informatologii*, red. S. Cisek, Kraków 2016, s. 97.

7 Jak pisze Alicja Jurgiel-Aleksander w metodologicznym artykule porządkującym wiedzę o zastosowaniu metody fenomenograficznej, „[...] fenomenografia to empiryczne studium ograniczonej liczby jakościowo różnych sposobów rozumienia, postrzegania, konceptualizowania, doświadczania zjawisk otaczającego świata. Rezultatem poznawczym fenomenografii jest »rysowanie« przez badaczy mapy ujawniającej różne sposoby doświadczania zjawisk przez badanych. [...] W opisywanej tu konwencji badacze używają zamiennie słów: doświadczanie, postrzeganie, rozumienie i nie jest to przypadkowe. Wynika to z natury samego przedmiotu badania, którym są jakościowo różne sposoby uczestnictwa człowieka w świecie, tym samym rozumienia świata (A. Jurgiel-Aleksander, *Fenomenografia i jej poznawcze konsekwencje w świetle projektu na temat doświadczeń edukacyjnych dorosłych. Refleksja badacza*, „Rocznik Andragogiczny” 2016, nr 23, s. 269, [on-line:] <http://yadda.icm.edu.pl/yadda/element/bwmeta1.element.desklight-17ab719e-c845-41a2-9a70-b80ede794b05> – 20.08.2021). Zgodnie ze wskazaną wyżej konwencją autorka używa w tym tekście alternatywnie terminów „doświadczanie”, „postrzeganie”, „rozumienie” oraz „wyobrażenie” jako odpowiednika słowa „reprezentacja” oznaczającego efekt poznania/rozumienia (M. Waligóra, *Wstęp do fenomenologii*, Kraków 2013, s. 141).

Wyniki

Zebrany materiał empiryczny badano techniką analizy fenomenograficznej, która zakłada grupowanie danych „według tematów, sposobów postrzegania – a nie poglądów poszczególnych jednostek, łączenie [tak stworzonych kategorii] relacjami (hierarchiczne, linearne i inne), utworzenie zestawu kategorii, odzwierciedlających różne sposoby, na które dane zjawisko jest doświadczane (w ogóle, a nie przez pojedyncze konkretne osoby)”⁸. W analizie tej zastosowano się do wytycznych Noela Entwistle’a oraz Ference’a Martona i Shirley A. Booth, którzy zalecają, aby: (1) kategorie oznaczające różne stany podmiotowego doświadczenia badanych wywodzić z podanych przez nich opisów konkretnych działań, czynności, jakie realizują w swoim środowisku, idąc od rzeczy namacalnych w kierunku uabstrakcyjnienia, (2) dokumentować i uzasadniać dobór kategorii cytatami z wypowiedzi respondentów, (3) wystrzeżać się fałszywie obiektywizujących uproszczeń (i w miarę możliwości weryfikować wnioski rozbioru fenomenograficznego badaniami ilościowymi na dużych próbach), (4) w doborze kategorii nie kopiować propozycji już obecnych w literaturze naukowej, badać wzajemne powiązania między kategoriami i unikać sztucznego niwelowania różnic w tym, jak poszczególni respondenci egzemplifikują dane kategorie w swoich wypowiedziach⁹. Właśnie dla zadośćuczynienia tym rekomendacjom do badania właściwego, po zakończeniu pilotażu, dodano metodę *guided tour*, pozwalającą głębiej zakorzenić odpowiedzi respondentów w rzeczywistym kontekście ich działań i tym sposobem zachować postulowany przez metodologów kierunek wyprowadzania kategorii: od opowieści zanurzonych w prawdziwym życiu do etykiety uogólniającej doświadczenia jednostkowe.

Wywiady z respondentami rozpoczynano od uzgodnienia definicji danych badawczych. W pierwszym podejściu (pilotaż) autorka proponowała uczestnikom samodzielnie zwerbalizowanie treści tego pojęcia, lecz odniosła wrażenie, że wywołuje to u nich dyskomfort, toteż w badaniu właściwym podawała definicję zaczerpniętą z literatury naukowej, pytając, czy respondent uznaje ją za trafną. Po wspólnym ustaleniu, co podczas rozmowy będzie rozumiane jako dane badawcze, większość badanych stwierdziła, że ich nie wytwarza. Na wczesnym etapie interakcji ujawnił się zatem rozdźwięk między myśleniem o danych badawczych w trybie abstrakcyjnym a gotowością uczonych do tego, aby odnieść je do własnej twórczości naukowej. Ilustruje to poniższa sekwencja dialogu z respondentką:

Autorka: Czy możemy przyjąć na potrzeby naszej rozmowy, że dane badawcze to wszelkie dane, które zostały zebrane, zaobserwowane lub wytworzone podczas procesu badawczego mającego na celu uzyskanie oryginalnych wyników naukowych i które mogą przydać

8 S. Cisek, dz. cyt.

9 N. Entwistle, *Introduction: Phenomenography in Higher Education*, „Higher Education Research and Development” 1997, vol. 16, no. 2, s. 127–134; F. Marton, S. A. Booth, *Learning and Awareness*, Mahwah 1997; P. Ashworth, U. Lucas, *Achieving Empathy and Engagement: A Practical Approach to the Design, Conduct and Reporting of Phenomenographic Research*, „Studies in Higher Education” 2010, vol. 25, no. 3, s. 295–308.

się samemu badaczowi lub innym badaczom w pracy naukowej w przyszłości¹⁰? Czy akceptuje pani tę definicję?

Respondentka: Tak, tak.

Autorka: Czy mogłaby pani powiedzieć, jakie dane badawcze pani wytwarza?

Respondentka: Ja nie wytwarzam żadnych danych badawczych. To się odnosi przecież bardziej do nauk ścisłych, do wielkich danych z aparatury pomiarowej, do medycyny i tak dalej. Ja nie pracuję na instrumentach pomiarowych, ja się zajmuję [określenie przedmiotu badań własnych].

Ten powtarzający się w kolejnych konwersacjach pozorny impas, stwierdzony w pilotażu, mógł zostać rozwiązany dzięki zastosowaniu metody *guided tour*. Już bowiem po kilku dodatkowych pytaniach dotyczących rutyn badawczych danego respondenta i demonstracji wycinka jego warsztatu okazywało się, że z całą pewnością wytwarza on dane badawcze, ale nie ma nawyku, by określać je właśnie tym terminem. Zdarzało się również, że początkowo badacze zawężali swoje wskazania wyłącznie do danych ilościowych, np. wykresów statystycznych, arkuszy kalkulacyjnych zawierających wyniki ankiet, tabel konkordancji (w przypadku językoznawczych badań korpusowych), lecz po serii pytań o charakterze wybitnie praktycznym, odnoszących się do samej genezy danego problemu badawczego i weryfikowania jego istotności, stwierdzali, że paleta ich danych badawczych jest o wiele bogatsza i obejmuje liczne materiały, które spełniają definicję DB, choć badani spontanicznie ich w ten sposób nie postrzegali. Oto przykład tej swoistej inwentaryzacji własnych danych badawczych dokonywanej stopniowo podczas rozmowy naukowca z autorką:

[początek rozmowy jak wyżej]

Respondent: Jeżeli się zgodzimy, że nie jest tak, że dane badawcze to dokumenty, tak jak pani mówi, ale zawartość tych dokumentów, bo to jest dla mnie ważne sprecyzowanie, to tak, tworzę dane badawcze. To są wizualizacje moich analiz ilościowych na tekstach, bo teraz ostatnio badam [określenie przedmiotu badań]. Te analizy robię w środowisku R, a potem przekształcam w różne wizualizacje za pomocą różnych narzędzi.

Autorka: A czy w takim razie gromadzi pan zestawy tekstów źródłowych, które potem analizuje pan w środowisku R?

10 Po obserwacjach wyniesionych z pilotażu autorka postanowiła zaczerpnąć definicję danych badawczych z aktualnych materiałów szkoleniowych biblioteki akademickiej, w tym przypadku Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego (*Dane badawcze*, oprac. M. Bogajczyk, A. Książczak-Gronowska, Warszawa 2020, [on-line:] <https://www.buw.uw.edu.pl/wp-content/uploads/2020/05/DANE-BADAWCZE-1.pdf> – 20.07.2021), Biblioteki Politechniki Gdańskiej (Szufflita-Żurawska, *Plan zarządzania danymi i Open Access w projektach badawczych*, Gdańsk 2019, [on-line:] <https://slidetodoc.com/plan-zarządzania-danymi-i-open-access-w-projektach/> – 20.07.2021) oraz w nagraniu instruktażowym Leszka Szafrąńskiego, kierownika Oddziału Zbiorów Cyfrowych Biblioteki Jagiellońskiej i kierownika Sekcji Repozytorium Uniwersytetu Jagiellońskiego, dostępnym w serwisie YouTube (L. Szafrąński, *Zarządzanie danymi badawczymi*, 2020, [on-line:] <https://www.youtube.com/watch?v=jSIRR8VSm40> – 22.07.2021).

Respondent: Nie wiem, czy dobrze panią rozumiem. Chodzi pani o materiał badawczy?
Autorka: Tak, materiał wejściowy, „input”. W tym przypadku chodzi o kolekcję, zbiór, korpus tekstów, które pan analizuje pod wybranym kątem. Które określenie byłoby według pana najważniejsze?
Respondent: Ja to na swój użytek nazywam „setem”.
[uzgodnienia nazewnictwa między rozmówcami]
Respondent: No więc tak, mam zachowane takie „sety”, to są po prostu foldery z plikami txt.

Przytoczona część wywiadu, charakterystyczna dla ogółu rozmów prowadzonych z uczestnikami tego badania, nasuwa dwa wnioski. Po pierwsze, ustalenie, czy uczony wytwarza dane badawcze, i usystematyzowanie rodzajów tych danych wymaga obopólnej zgody co do definicji DB, a ta z kolei wnikięcia w indywidualne nazewnictwo stosowane przez respondenta. Trzeba wspólnie z rozmówcą znaleźć *signifiant* (znaczące), które w jego słowniku odsyła do desygnatu (*signifié*) odpowiadającego danym badawczym. Konsensualna definicja naukowa DB, jak również te wymieniane w obowiązujących aktach normatywnych, nie są najporęczniejszym narzędziem otwierającym wgląd w doświadczenia badanych, ponieważ odbierają je oni albo jako abstrakcyjne, nieprzystające do ich własnej rzeczywistości, albo obłożone zaciemniającymi konotacjami. Kilkoro badanych wspomniało mianowicie, że z pojęciem danych badawczych mieli styczność przy okazji składania wniosków grantowych, do których należało dołączyć plan zarządzania DB¹¹. Uczestniczyli również w organizowanych przez odpowiednie komórki uczelni szkoleniach objaśniających korzyści ORD i zasady redagowania planu zarządzania danymi badawczymi. Twierdzili jednak, że sporządzając plan, myśleli o DB wyprzedzająco, tylko jako o materiale, który może zostać wytworzony w przyszłości, o ile uzyskają grant, nie mieli natomiast odruchu, aby kwalifikować tak materiały już posiadane¹². W tych wspomnieniach dane badawcze kojarzą się respondentom głównie z dolegliwą powinnością formalno-administracyjną. Przebieg wywiadów wykazał jednak, że takich krępujących konotacji można się pozbyć z łatwością, jeżeli w dialogu dotrze się do leksyki własnej stosowanej przez uczzonego i ją podchwyci.

Dzięki takiemu podejściu, i to jest drugi z anonowanych wniosków, autorka mogła zestawić listę rodzajów danych badawczych generowanych przez respondentów, potencjalnie zdalnych do udostępnienia, która – w danej próbie – obejmuje: kartoteki fiszek z kwerend bibliograficznych i archiwalnych, kolekcje zdjęć i skanów, adnotowane wypisy ze źródeł, transkrypcje historycznych tekstów źródłowych,

11 Narodowe Centrum Nauki, *Wytyczne dla wnioskodawców do uzupełnienia PLANU ZARZĄDZANIA DANymi w projekcie badawczym*, 2019, [on-line:] https://www.ncn.gov.pl/sites/default/files/pliki/regulaminy/wytyczne_zarzadzanie_danymi.pdf – 30.07.2021.

12 Według wyników najnowszego badania Iana Cartera wypełnienie planu zarządzania DB niekoniecznie wywołuje trwałą zmianę w praktykach badacza: „Researchers therefore, for example, tend to create a Data Management Plan (DMP) where required by their funder, but not to use it actively thereafter, and not to create one where there is no funder (or institutional) mandate to do so” (I. Carter, *Current Practices in Research Data Management and Sharing*, 2020, s. 5, punkt 22, <https://doi.org/10.5281/zenodo.3824605>).

własnoręcznie wykonane kopie badanych artefaktów, nagrania dźwiękowe i filmy, transkrypcje wywiadów i materiałów audiowizualnych pozyskanych w trakcie badań terenowych, wypełnione kwestionariusze ankiet i wizualizacje wyników ankiet, zbiory dokumentów stworzone na potrzeby badań metodą autoetnografii, dzienniczki będące wynikiem zastosowania techniki dzienniczkowej, zbiory zrzutów ekranowych, zbiory linków, bibliografie, pliki wygenerowane w programach wspomagających badania jakościowe (pakiet QDA Miner, NVivo) i w programach wspomagających tłumaczenie (MemoQ, Trados, Wordfast), samodzielnie napisane skrypty do prowadzenia analiz w środowisku R i Python, zestawy danych surowych zgromadzone za pomocą webscrappingu, niewykorzystane briefy wzornicze, dokumentację wniosków grantowych i same wnioski (rozpatrzone pozytywnie lub odrzucone), opisy procedur badawczych, konspekty, szkice i kolejne wersje tekstów naukowych, zbiory fragmentów własnych tekstów niepublikowanych, zbiory danych z aplikacji z rodziny *quantified self*, notatki i nagrania własnych ćwiczeń (np. próbne nagrania wykładów i wystąpień konferencyjnych, tłumaczenia ustne).

Przy tej samej sposobności możliwe było określenie stosowanych przez respondentów metod i środków przechowywania danych badawczych, co postanowiono odnotować w tym artykule jako ważny – w świetle istniejących badań – czynnik usposabiający lub zniechęcający do udostępniania DB¹³. Zasadniczo humaniści utrzymują kolekcje hybrydowe, na nośnikach analogowych i cyfrowych, przy czym jeden z badanych optuje wyłącznie za archiwizacją dokumentów w formie cyfrowej, w związku z czym podjął wysiłek samodzielnej digitalizacji wszystkich zasobów wytworzonych od czasu rozpoczęcia pracy naukowej. Dane badawcze w postaci papierowej przechowywane są luzem, w stosach, paczkach, skrzynkach, segregatorach, w mieszkaniu badacza (w piwnicy, w pawlaczu, na strychu, w garażu) lub poza nim (na działce, w pracy, u rodziców). Zbiory cyfrowe są natomiast gromadzone na dyskach twardej i zewnętrznych, na dyskach optycznych, na dyskietkach, w archiwum poczty elektronicznej, w chmurze prywatnej lub instytucjonalnej. W kilku przypadkach badacze stwierdzili, że duże zbiory danych badawczych powstałe pierwotnie w formie elektronicznej zostały przez nich utracone i zachowały się tylko na wydrukach. Pod

13 O wpływie zróżnicowania formatów i nośników zapisu danych badawczych na pragmatykę ich udostępniania w ramach ORD pisali między innymi Joachim Schöpfel (J. Schöpfel, *Éditorialisation des données de recherche : le rôle des professionnels de l'information*, „I2D – Information, données & documents” 2020, vol. 2, n° 2, s. 82–84, [on-line:] <https://www.cairn.info/revue-i2d-information-donnees-et-documents-2020-2-page-82.htm> – 22.07.2021), Martine Barale (M. Barale, *Formation Dataverse. Module Utilisateurs*, 2020, s. 23–24, [on-line:] https://agritrop.cirad.fr/595135/1/Dataverse_ModuleUtilisateur_20200131.pdf – 20.07.2021), Catherine Hugo (C. Hugo, *Etude comparative des services nationaux de données de recherche. Facteurs de réussite*, 2020 [on-line:] <https://www.ouvrirelascience.fr/wp-content/uploads/2021/02/Etude-comparative-des-services-nationaux-de-donnees-de-recherche-HC.pdf> – 22.07.2021) oraz zespół Maureen Haaker, Scotta Summersa i Louise Corti (M. Haaker, S. Summers, L. Corti, *Formatting, Organising and Transforming Data*, [in:] *Managing and Sharing Research Data: A Guide to Good Practice*, eds. L. Corti i in., Los Angeles 2019, s. 102–134).

względem organizacji zbiorów różnice między uczonymi oraz rozpiętość praktyk indywidualnych są znaczne: od bezładnego składowania po korzystanie ze złożonych systemów katalogowania, tagowania i zabezpieczania dokumentów, wyposażonych w funkcję ustanawiania powiązań między jednostkami zbioru (np. bazy danych w programie Access).

Analiza fenomenograficzna treści początkowych partii wywiadów ujawniła, że termin „dane badawcze”, w znaczeniu, jakie nadają mu nauka o informacji, prakseologia biblioteczna i polskie regulacje prawne, nie wystarcza badanym humanistom do pełnej identyfikacji tych składników ich warsztatu i dorobku naukowego, które *de facto* są danymi badawczymi. Uczestnicy badania doskonale panują nad tym, jakie dane i informacje tworzą w poszczególnych fazach swoich postępowań badawczych, sprawnie odtwarzają ich chronologię w uporządkowanych narracjach, bez wahania oznaczają czas i opisują okoliczności powstania różnych zestawów DB, pamiętają wszystkie kolejne miejsca i formy ich przechowywania, oceniają stopień ewentualnej degradacji tych zasobów, związanej np. z nieprzemyślanym sposobem archiwizowania, niektórzy nazywają też i szacują poniesione straty. Kolejne wywiady potwierdzały jednak prawidłowość, że użycie etykiety „dane badawcze”, bez dodatkowych uściśleń i przejścia własnej nomenklatury osoby badanej, nie pozwala ani badaczowi (autorce), ani respondentowi zdać sobie dokładnie sprawy z tego, co ten ostatni rzeczywiście posiada i jaką część tego zbioru można by udostępniać. Stosowanie przez humanistów własnego, indywidualnie zmiennego zespołu określeń opisujących dane badawcze jest zatem potencjalną barierą w skutecznym zachęcaniu ich do udziału w ruchu *Open Research Data*.

Rozbiór treści, które wybrzmiały w dalszych partiach wywiadów, pozwala ostrożnie domniemać, że to niejednorodne nazewnictwo danych badawczych nie wynika jedynie z osobistych upodobań respondentów lub z lokalnych różnic w aparacie pojęciowym stosowanym w poszczególnych dyscyplinach naukowych, lecz jest znamieniem szczególnego stosunku humanistów do danych, które wychodzą spod ich ręki, i że – idąc o krok dalej – stosunek ten może być kolejnym istotnym czynnikiem gotowości do ich udostępniania. Gdy bowiem przyszło do omawiania cech i form własnych danych badawczych, respondenci opowiadali o nich w sposób silnie zmetaforyzowany, nierzadko z elementami słowotwórstwa i zapożyczeniami z języków obcych (zwłaszcza w przypadku neofilologów). Po pierwsze, mimo zachęt ze strony autorki, nie skupiali się w swoich odpowiedziach na pojedynczych rodzajach tworzonych przez siebie DB, nie byli skłonni ich kategoryzować ani opisywać jednego po drugim, a przeciwnie, przedstawiali je jako wszechobecną, bezpostaciową materię budulcową swojego warsztatu naukowego, trudną do odseparowania od nich samych jako podmiotów twórczych. W ustach badanych pojawiały się określenia: „moja kuchnia”, „moje zaplecze”, „mój naukowy *backstage*”, „moje wytwory zakulisowe”, „moje prywatne *dossiers*”, „moje kafarnaum”, „moje atelier”. W konstrukcji tych określeń uderza stała obecność zaimków dzierżawczych – „moja, moje, mój” – oraz metaforyka prywatności, wyraźnego oddzielenia przestrzeni własnej od zewnątrz, z naciskiem na zasłonięty przed spojrzem postronnych charakter czynności, które wydarzają się w tej przestrzeni. W takie właśnie obrazowanie wpisują się

słowa „kuchnia”, „backstage”, „kulisy”, „zaplecze”, odsyłające do miejsc ukrytych poza sceną zdarzeń, zaciemionych, w których nikt niepowołany nie obserwuje działającego podmiotu. Podmiot jest sam na sam ze sobą, jak artysta w swoim atelier. Z kolei o wspomnianej wyżej bezpostaciowości danych badawczych, wtopionych w warsztat badacza, może świadczyć użycie zapożyczonego z języka francuskiego słowa „kafarnaum” oznaczającego bezładny zbiór rozmaitych obiektów¹⁴. Za pomocą wielorakich środków językowych respondenci zaznaczali swoją osobistą, również cielesną więź z wytwarzanymi danymi badawczymi. Wyrażało się to użyciem licznych zdrobnień: „moje paczuszki, skrzyneczki”, „szpargałki”, określenia „mój kokon” oraz bezpośrednim wskazywaniem, że dane badawcze są zapisem życiorysu lub wręcz przedłużeniem ciała i zmysłów badacza, jak w następujących wypowiedziach:

Dowiedziałam się ostatnio, że włosy, brwi, paznokcie, wszystko, co wyrasta z nas na zewnątrz, nazywa się przydatkami skóry. Bardzo mi się to spodobało. I tak teraz myślę, że te moje dane badawcze, no bo ustaliłyśmy, że one ze mnie powstają, są takimi moimi przydatkami. Właśnie – przydatkami.

Czyli te dane badawcze, moje archiwum, tu – z gabinetu – ten mój kokon tkany przez lata, to mówi pani, że ktoś inny mógłby z niego coś utkać?

A czy do danych badawczych zalicza się papiery przesiąknięte potem i łzami? Pewnie tak, są tam na pewno przynajmniej dane biologiczne. [śmiech] No tak, tam jest moje DNA [pauza].

W tym jest cała moja biografia zakodowana. Pewnie nawet dałoby się odtworzyć na tej podstawie moje koleje życiowe. Kiedy źródółko wysychało, kiedy biło i jak.

Przywołane cytaty pokazują wprost, że badani humaniści postrzegają swoje dane badawcze jako emanacje własnej podmiotowości, znaki kolejnych etapów procesu twórczego, zapisy zmagania, błędzeń i wątpliwości, jako przyległości samych siebie nieprzeznaczone do dzielenia z innymi. Kilku badaczy podkreślało także genetyczny niemal związek tych danych z pracą własnego ciała (wynikało to zresztą również z przedmiotu prowadzonych przez nich badań). Wymienione atrybuty sprawiają, że w doświadczeniu respondentów dane badawcze zdają się przynależać do dziedziny, którą Martin Heidegger określa jako swojość/mojość (niem. *Selbst/Jemeinigkeit*). Pojęcie to, kluczowe dla filozofii podmiotu i fenomenologii obcości, było wykorzystywane i rozwijane w refleksji własnej chociażby przez Emmanuela Levinasa, Paula Ricœura i Bernharda Waldenfelsa¹⁵. Jego istotę następująco wyklada Anna Walczak:

14 *Capharnaüm*, Larousse, [on-line:] <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/capharna%C3%BCm/12881-20.07.2021>.

15 Źródła: (M. Heidegger, *Bycie i czas*, przeł. B. Baran, Warszawa 2004, s. 58; B. Waldenfels, *Podstawowe motywy fenomenologii obcego*, przeł. J. Sidorek, Warszawa 2009, s. 22–23, 32–35). U Emmanuela Levinasa pokrewne, choć nietożsame, jest pojęcie *ipséité*, tłumaczone jako „sobość” (E. Levinas, *Całość i nieskończoność. Esej o zewnętrznosci*, przeł. M. Kowalska, Warszawa 2002). W pismach Paula Ricœura występuje natomiast kategoria *Soi*, tłumaczona

Mojość – swojość to źródłowe doświadczenie własności bycia jako każdorazowej egzystencji zdarzającej się w świecie, nie będącej egzemplarzem jakiegoś rodzaju bytu, lecz będącej byciem, którym zawsze jesteśmy sami. [...] Swojość i obcość są pochodnymi wytyczania przez człowieka granic w procesie odczuwania czegoś, co wewnętrzne, co jest we mnie i co jest zewnętrzne, występujące poza moim obszarem, co należy do mnie i co jest przeciwieństwem własności, co bliskie i dalsze, obeznane czy znane i odmienne, nieznanne, pewne i niepewne, poznane i niepoznane, jawne i tajemnicze, [...] nie-moje lub jeszcze nie-moje, w przeciwieństwie do własnego – swojskiego, które przynależą do mnie – cieleśnie, kulturowo, zawodowo *et cetera*¹⁶.

Biorąc pod uwagę stwierdzenia respondentów, że dane badawcze odzwierciedlają ich pamięć autobiograficzną, a zarazem przedłużają (ekspandują) ich ciała, można by uznać je również, tym razem w perspektywie analitycznej teorii umysłu, za część ich „Ja rozszerzonego” (jaźni autobiograficznej) opisywanego przez Antonia Damásia¹⁷. Autorka nie uważa, aby naznaczenie danych badawczych „swojością” bądź też ściśle ich sprzężenie z Ja rozszerzonym podmiotu zasługiwało na jakąkolwiek ocenę w kategoriach korzystne/niekorzystne dla udostępniania DB przez humanistów. Jest to dana fenomenograficzna wykrystalizowana w toku badania, określająca sposób, w jaki respondenci rozumieją i przeżywają swoją pracę naukową. Nie jest zatem ani barierą, ani zachętą¹⁸. Z punktu widzenia udziału w ODR istotne mogą być natomiast

jako „sobość”, „ten-który-jest-sobą” (P. Ricœur, *O sobie samym jako innym*, przeł. B. Chełstowski, oprac. i wstęp M. Kowalska, Warszawa 2005) lub jako „swojość” (A. Walczak, *Człowiek jako swojość i obcość – „słaby” projekt etyczny*, [w:] *Utopia a edukacja. Nadzieje i rozczarowania wyobrażeniami świata możliwego*, red. K. Rejman, R. Włodarczyk, Wrocław 2017, s. 33, [on-line:] https://repozytorium.uni.wroc.pl/Content/87499/PDF/2_Walczak_Anna_Czlowiek_jako_swojosc_i_obcosc.pdf – 20.07.2021).

16 A. Walczak, dz. cyt., s. 34.

17 A. Damásio, *Jak umysł zyskał jaźń?*, *Konstruowanie świadomego mózgu*, przeł. N. Rądomski, Poznań 2011, s. 32–33, 175, 191–192; R. Poczobut, *Naturalizowanie jaźni*, „Przegląd Filozoficzny – Nowa Seria”, 2013, R. 22, nr 2 (86), s. 384; G. Munévar, *Damásio, jaźń i świadomość*, „Filozoficzne Aspekty Genezy”, 2015, t. 12, s. 308.

18 O zespojeniu danych badawczych z doświadczeniem życiowym naukowca piszą w kontekście *Open Research Data* np. Florence Revelin i wsp.: „Namysł nad procesem otwierania danych nieodmiennie wymaga zatem badania tego, jak dane wytwarzają się i konstytuują w swojej istocie jako wynik działań bardzo codziennych, pracy, która mobilizuje narzędzia techniczne, ale również dyspozytywy zawodowe oraz, szerzej, konwencje społeczne. Wytwarzanie danych jawi się wówczas jako konstruowanie, a same dane bardziej jako konstrukty, „wynikowe otrzymane” (*obtenus*) (B. Latour, *Le topofil de Boa-Vista*, „Raisons pratiques” 1993, N° 4), »capta« (J. Drucker, *Humanities Approaches to Graphical Display*, „Digital Humanities Quarterly” 2011, vol. 5, no. 1, s. 1–21 [online:] <http://www.digitalhumanities.org/dhq/vol/5/1/000091/000091.html> – 20.07.2021), aniżeli jako surowa materia, z której powstaje wiedza: jak przypominają Denis i Goëta (J. Denis, S. Goëta, „*Brutification*” *et instauration des données. La fabrique attentionnée de l’open data*, 2016 [on-line:] <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-01347301/> – 20.07.2021), danych nie « zbiera się biernie, lecz kształtuje » (s. 25). Tak postrzegane »dane« wchłaniają [fr. *incorporent*] w siebie świat społeczny, w którym

następstwa „swojności”¹⁹, a mianowicie ewentualny opór badacza przed dzieleniem się tym, co rdzennie przynależy do jego podmiotowości.

Opory takie zostały wyrażone wprost w dalszej części wywiadów. Po dokładnym zmapowaniu rodzajów danych badawczych oraz form ich zapisu i przechowywania autorka pytała respondentów o to, czy byliby skłonni te dane udostępniać w trybie *open access*. Od tego punktu tok wszystkich wypowiedzi rozwijał się w identyczny sposób: najpierw wyrażali oni swoje obawy natury emocjonalnej i praktycznej, potem zaś dyskutowali z autorką nad potrzebą i możliwością uzyskania fachowej pomocy w przygotowaniu danych do publikacji – samodzielnie, z własnej inicjatywy, w repozytoriach zewnętrznych lub w repozytorium macierzystej uczelni.

Obawa pierwsza była artykułowana w postaci powtarzającego się w wywiadach po wielokroć pytania: „Komu poza mną mogłyby się przydać moje dane badawcze, kto inny mógłby chcieć z nich skorzystać?”. Oto kilka innych sformułowań wyrażających tę samą wątpliwość, skojarzoną również z polem semantycznym lęku o rozmaitych źródłach, niewiary, a nawet rezygnacji²⁰:

(1) Założmy, że jako humanistka rzeczywiście wytwarzam te dane badawcze i dużo ich wytworzyłam w przeszłości. No dobrze. Ja w teorii widzę, że upublicznienie tego byłoby potrzebne, bo weryfikowalność badań i tak dalej, ale w praktyce nie widzę, kto by konkretnie tego mógł użyć i jak by to w ogóle znalazł.

(2) Ja wiem, że by to należało udostępniać, bo taka jest logika nauki, na tym w sumie stoi nauka, żeby można było sprawdzić rzetelność badań, zwłaszcza jakościowych – bo ja tu myślę teraz o sobie. No i żeby też nie wywarzać otwartych drzwi w sensie, że jeśli już ktoś coś zbadał, to przecież po co powielać. Tylko że ja po prostu nie widzę w moim konkretnym przypadku, kto by to mógł sobie wykorzystać i do czego by to wziął. Tak merytorycznie patrząc.

działa ich twórca, oraz właściwe mu reprezentacje tego świata wraz z organizującymi go zasadami i wartościami.” (F. Revelin i in., dz. cyt., s. 11, tłumaczenie autorki).

19 Relacje między podmiotem twórczym (badaczem) a danymi badawczymi można rozważać również z innych perspektyw teoretycznych, np. odwołując się do kategorii dyspozytywów Michela Foucault (M. Nowicka, *O użyteczności kategorii dyspozytywu w badaniach społecznych*, „Przegląd Socjologii Jakościowej” 2016, t. 12, nr 1, s. 170–191 [on-line:] <http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-405088c0-6762-4729-a9a-9-b8951a36a1e4> – 20.07.2021), habitusów Pierre’a Bourdieu, *usages sociaux* (J.-G. Lacroix, P. Moeglin, G. Tremblay, *Usages de la notion d’usages: NTIC et discours promotionnels au Québec et en France*, [in:] *Les nouveaux espaces de l’information et de la communication*, Huitième congrès National des Sciences de l’information et de la communication, Lille 1992, s. 241–248), francuskiej mediologii Régisa Debraya, teorii aktora-sieci i innych. W tym tekście postanowiono jednak użyć najpierw podstawowych pojęć fenomenologii filozoficznej, aby stworzyć podstawę do ewentualnych późniejszych interpretacji.

20 Dla ułatwienia odbioru cytaty zostały oznaczone numerami, którym odpowiadają numery komentarzy autorki zamieszczonych poniżej.

(3) Boję się, że każdy jednak woli sam sobie różne rzeczy badać, po swojemu. No właśnie, po swojemu, ale nie w sensie sobkostwa czy ukrywania czegoś przed światem w nieuczciwych zamiarach, nie to chcę powiedzieć. Chodzi raczej o to, jaki to jest wielki samotny wysiłek, wokół tego czasem kręci się całe człowieka życie. Boję się, że choćby z tego powodu każdy by wolał po swojemu.

(4) Wie pani, ja się zajmuję taką działką, która umiera wraz ze mną. Co chwilę odchodzi ktoś z [badana przez uczonego społeczność]. Ich język ginie wraz z nimi. Niedługo już świat zapomni. I te moje dane badawcze... Ja bym chciał to ocalić, ale wie pani... Są ważniejsze rzeczy dla świata. Ile już takich [określenie społeczności badanej przez uczonego] odeszło, zetlało i co? Świat się nie zawalił, nikt nie płakał. Komu to zostawić?.

(5) Jest nas może piętnaścioro na świecie, ludzi, którzy zajmują się [źródłem X]. Każdy na swoje potrzeby musiał zrobić transkrypcję, nabiedził się nad tym, żyły sobie napowyprowadzał. Spotykaliśmy się [...] na konferencjach i zawsze sobie rytualnie narzekaliśmy, jakie to urwanie głowy z tymi transkrypcjami i że przydałaby się nareszcie jedna edycja krytyczna. Narzekamy, potem sobie obiecujemy, że sobie wzajemnie prześlemy swoje transkrypcje, że na jakimś dysku, że wspólnie poprawimy. I co? I nic. Każdy sobie skrobie [śmiech]. W swojej ekskluzywnej samotni [śmiech].

(6) Gdybym wiedział na przykład od początku, że zapis tego wywiadu ze mną będzie upubliczniony, to przecież bym inaczej z panią rozmawiał. Ja mam wywiady, setki, ale ich nie upubliczniam z przyzwoitości i z normalnego takiego lęku, że naruszę czyjąś prywatność. Pamiętam, co czułem, kiedy jakiś znajomy na Facebooku pisał o mnie, niby anonimowo, ale ja zaraz się w tej jego opowiadance rozpoznałem. To było nieprzyjemne bardzo. Coś trochę jak zdrada. Ja bym tego nie chciał nikomu zrobić jednak.

Choć w wywiadzie nie pytano ani wprost, ani domyślnie o czynniki hamujące gotowość do udostępniania danych badawczych, obiekcje respondentów okazują się wszak sygnałem potencjalnych barier informacyjnych²¹, których źródłem są: (1) i (2) rozdziew między przekonaniem o słuszności udostępniania DB a zdolnością do zidentyfikowania osoby/osób, którym dane uczonego mogłyby posłużyć w badaniach, czyli – mówiąc językiem hermeneutyki podmiotu – niemożność wyobrażenia sobie, jak fragment mojej „swojności” mógłby trafić w ręce kogoś niebędącego mną i co ten ktoś mógłby z nim zrobić; (3) przewidywanie, że z uwagi na silny osobisty związek w wytwarzanych DB i cechujący je rys autobiograficzny badacze wolą pozyskiwać dane badawcze we własnym zakresie, co nie współgra z ideą otwartego ich udostępniania; rzutowanie intymności własnego doświadczenia samotnej pracy na innych badaczy i zastępcze wnioski w ich imieniu, że nie będą skłonni tego doświadczenia umniejszyć/utracić/roztrwonić, pokazując światu jego zapis zakodowany w danych badawczych; antycypowanie, że inni badacze nie zechcą zrzekać się dowodów swojej

21 M. Świigoń, *Bariery informacyjne. Podstawy teoretyczne i próba badań w środowisku naukowym*, Warszawa 2006.

niepowtarzalnej osobności, tego „wokół czego czasem kręci się całe człowieka życie”; lęk, że takie zrzeczenie się naruszyłoby integralność podmiotu – „boję się, że każdy jednak woli sam”, „boję się, że każdy by wołał po swojemu”; (4) niewiara w dziejową przydatność własnych badań, odczucie, że mają one charakter przygodny, a ostatecznej zatracie ich efektów nie da się zapobiec; (5) doświadczenie badacza wskazujące na to, że mimo namacalnych korzyści płynących z dzielenia się DB w małej społeczności ekspertów i mimo ponawianych deklaracji woli przejścia do czynu, członkowie tej społeczności wolą jednak zachować te materiały dla siebie; jak twierdzi *explicite* autor wypowiedzi nr 5, podłożem takiej postawy jest chęć „rytualnego” celebrowania znoju badań, opisywanego wręcz w terminach poświęcenia i fizycznego uszczerbku („nabiedził się”, „żyły sobie ponawypruwał”, „urwanie głowy”), znoju uszlachetniającego, nadającego markę wyjątkowości („w ekskluzywnej samotni”), cierpienia, wokół którego organizuje się „swojość”; (6) przeniesienie lęku przed wtargnięciem we własną „swojość”/prywatność na osoby badane lub właścicieli praw do obiektów badanych przez uczonego; lęk ten może być rzecz jasna uzasadniony, lecz respondent powinien znać metody przygotowania DB do publikacji, zabezpieczające interesy wszystkich zaangażowanych stron, lub wiedzieć, że może liczyć na pomoc profesjonalistów znających te metody.

Warto zaznaczyć, że trudność z identyfikacją odbiorców, którzy mogliby skorzystać z danych badawczych uczonego, ujawniona w cytatach (1) i (2), nie musi być tylko korelatem „mojności” i chęci uszczelniania granic siebie, lecz może wynikać również z przyczyn praktycznych, np. z nieznamooci infrastruktury udostępniania DB („nie widzę, [...] jak by [ktoś] to w ogóle znalazł”), z odruchowego kojarzenia *Open Research Data* tylko z naukami ścisłymi i przyrodniczymi, a w związku z tym z braku rozeznania co do potencjalnych odbiorców DB w humanistyce, z faktu, że w środowisku badacza nie wykształcił się zwyczaj upubliczniania danych badawczych lub z okoliczności zewnętrznych zakłócających dotychczasowe kanały komunikacji naukowej. Na taki trop naprowadzają następujące wypowiedzi respondentów:

Ja właśnie akurat mam sporo fajnych rzeczy, którymi bym się podzielił, ale od dwóch lat jestem z wiadomego powodu tylko na konferencjach on-line, a tam nie ma okazji, żeby pogadać z ludźmi o tym, co kto ma i mógłby dać. Zwykle na normalnych konferencjach takie tematy wychodziły, teraz jest trudniej. [...] Myśmy sobie to przekazywali jeden do jeden, gdy ktoś był zainteresowany. Mailem, przez Dropbox, itp. A teraz nawet nie wiem, kto mógłby być zainteresowany.

W mojej działce zagraniczni koledzy udostępniają, ja wiem o tym, bo im to sprawnie idzie. Ale niestety ja reprezentuję język niszowy, nie mogę się tak po prostu do nich dołączyć, bo to nie ten język. Gdyby coś takiego się działo u nas, tobym dołączył.

Przecież są te *data journals*, ale to bardziej w naukach ścisłych. Gdybym udostępniła, to dane liczbowe. A nie bardzo widzę w tej chwili, jacy by mogli być odbiorcy na przykład na dane jakościowe. W tej chwili, na gorąco.

Oprócz dotychczas opisanych uwarunkowań wykrytych w przeprowadzonym badaniu, a niewymienionych w piśmiennictwie naukowym na temat udostępniania danych badawczych, analiza fenomenograficzna pozwoliła potwierdzić w badanej próbie istnienie oporów i barier, o których donoszono już w literaturze, tyle że na podstawie badań ilościowych²². Zaliczają się do nich obawy o:

- czasochłonność i kłopotliwość techniczną przygotowania DB do publikacji, np. w repozytorium („Ja pani mówiłam, w jakim stanie są te moje szpargałki. Kto mi powie, co z tego się w ogóle nadaje, gdzie to można w ogóle umieścić, jak to opisać, żeby ktoś trafił?”; „Przekształcenie moich rzeczy w pliki trwałoby wieki, wydaje mi się, że zwyczajnie nie mam na to czasu”);
- brak pomocy w procesie wyboru i nadawania materiałom wyjściowym formy zdanej do udostępniania;
- niewłaściwe wykorzystanie i nietrafną interpretację udostępnionych DB;
- wytknięcie błędów metodologicznych w pozyskiwaniu DB;
- naruszenie praw autorskich samego badacza oraz praw osób i właścicieli obiektów przez niego badanych;
- nieopłacalność publikacji danych badawczych;
- niewiara w altruizm akademicki („Ja nie mam nic przeciwko dzieleniu się, oczywista sprawa, ale pokładanie nadmiernej ufności w chęć ludzi do dzielenia się jest czasem nierealistyczne, to jest jednak praca zawodowa, elementy współzawodnictwa i konieczność dbania o swój interes.”).

Zgodnie z zasadami analizy fenomenograficznej wyłonione podczas badania kategorie (jednostki struktury świadomości, ang. *conceptions/structures of awareness*) charakterystyczne dla świata doświadczeniowego respondentów powinny zostać powiązane co najmniej relacjami nadrzędności lub współwystępowania²³. Przedstawiono je poniżej w postaci chmury. Centralne miejsce zajmuje w niej kategoria „swojości”, którą opisano wcześniej jako neutralną daną fenomenograficzną. Wyniki analizy wskazują jednak, że o ile sama „swojność” jest po prostu wspólną dla badanych cechą doznawania i interpretowania własnej pracy, o tyle jej korelaty noszą już znamiona barier mogących hamować udział uczonych w ruchu otwartych danych badawczych. Autorka przypuszcza, że między „swojnością” a jej korelatami zachodzi związek przyczynowo-skutkowy, zaznaczony w chmurze kolorem czerwonym (hipoteza ta wymaga zweryfikowania w dalszych fazach badania). Kolorem niebieskim zapisano natomiast uwarunkowania, również o charakterze barier, które współwystępują z rodziną „swojności”, lecz w świetle badań nie wykazują z nią jawnego związku.

22 R. Aleixandre-Benavent i in., dz. cyt.; M. Krahe i in., dz. cyt.; S. Stieglitz i in., dz. cyt.; C. Tenopir i in., dz. cyt.

23 N. Entwistle, *Introduction: phenomenography in higher education*, „Higher Education Research & Development”, 1997, Vol. 16, Issue 2, p. 127–134; F. Marton, S. Booth, *Learning and awareness*, Mahwah 1997; S. Cisek, *Fenomenografia w badaniach informatologicznych w XXI wieku*, 2016.

Źródło: opracowanie własne.

Wnioski

Z pierwszej jakościowej tury badania, przeprowadzonej za pomocą kompleksu metod fenomenograficznej i *guided tour* na próbie 14 polskich humanistów, autorka wyprowadza następujący główny wniosek: wszyscy respondenci wyrażają aprioryczną wolę dzielenia się swoimi danymi badawczymi i znają argumenty uzasadniające celowość takiego działania, niemniej w sposobie, w jaki doświadczają swojej pracy naukowej, skrywają się bariery mogące utrudniać rzeczywisty udział w przedsięwzięciach *Open Research Data*. Bariery te odpowiadają kategoriom wyłonionym w toku analizy fenomenograficznej materiału badawczego i łączą się między sobą relacjami zarówno hierarchicznymi (wynikania), jak i liniowymi (współwystępowania).

Nieopisywanym dotychczas w literaturze uwarunkowaniem pierwotnym, które zdaje się matrycą kilku pochodnych, jest cechujące uczestników badania silne przywiązanie do wytwarzanych przez siebie danych badawczych traktowanych jako część własnego intymnego świata, który autorka określiła roboczo jako „swojość”. Do prawdopodobnych następstw, a przynajmniej korelatów takiego postrzegania danych badawczych zalicza się używanie przez humanistów swoistego idiolektu, czyli nazywanie składników DB własnym słownictwem, niekoniecznie przystającym do nomenklatury przyjętej w nauce, oraz obawa przed tym, że ich udostępnienie wpłynie ujemnie na integralność podmiotową uczonego. Znaczenie tego idiolektu jest niebagatelne, gdyż większość badanych w próbie (pozbawionej rzecz jasna statystycznej reprezentatywności) twierdziło początkowo, że nie wytwarza danych badawczych, mimo ich uprzedniego zdefiniowania wspólnie z autorką.

Pozostałe bariery wykryte w badaniu nie stanowią *novum*, a jedynie potwierdzają wcześniejsze ustalenia zawarte w opublikowanym piśmiennictwie naukowym. Ich wspólnym mianownikiem jest opór wobec czaso- i pracochłonności przygotowania danych badawczych do upublicznienia, przeświadczenie, że trudno będzie uzyskać

w tym względzie profesjonalne wsparcie, niepokój związany z ryzykiem naruszenia praw cudzych i narażenia na szwank własnych oraz powątpiewanie w opłacalność udziału w ORD w kontekście awansu zawodowego²⁴.

Zdaniem autorki wyspecyfikowanie tych barier pozwala, już na tym etapie badań, przedstawić kilka sugestii dla kuratorów danych cyfrowych lub innych specjalistów odpowiedzialnych za pozyskiwanie i publikowanie DB w bibliotekach akademickich i naukowych. Aby zwiększyć napływ danych badawczych do repozytoriów instytucjonalnych, przekonując humanistów do dobrowolnego ich deponowania, pożądane byłoby kontaktowanie się z nimi osobiście i wpływanie na ich postawę przez dialog uśmierczający ewentualne obawy. Możliwe korzystne efekty bezpośredniej rozmowy z uczonymi pozwala przewidywać fakt, że żegnając się z autorką po zakończeniu wywiadu, wszyscy respondenci po pierwsze rewidowali swoje początkowe przekonanie, iż nie wytwarzają danych badawczych, a po drugie zgłaszali wolę złożenia w repozytorium macierzystej uczelni co najmniej jednej całości DB, które udało się zidentyfikować w dialogu²⁵. Warto dodać, że ze względu na szczególne cechy języka, jakim posługują się humaniści, rozmowy zyskałyby na skuteczności, gdyby prowadzić je w duchu dialogu majeutycznego, zakładającego wspólne poszukiwanie istotnych desygnatów niezależnie od ich szaty słownej i uzyskiwanie obustronnej zgody co do wykonalności określonych działań na podstawie dowodów²⁶. Sami respondenci sugerują, że przydatna byłaby możliwość skorzystania z indywidualnego instruktażu i poradnictwa w zakresie selekcji i przygotowania technicznego danych do publikacji, co jest zbieżne z dotychczasowymi wynikami badań potrzeb naukowców w zakresie ORD i odpowiada zadaniom spełnianym już przez kuratorów danych w bibliotekach akademickich²⁷. Skupienie badaczy na twórczym i autobiograficznym pierwiastku własnych danych przemawia również za celowością nawiązywania z nimi relacji opartej na życzliwej pieczy.

Zarówno identyfikacja barier (oraz ich wzajemnych powiązań), jak i wymienione postulaty dotyczące ich pokonywania mają charakter wstępny i zostaną zweryfikowane na podstawie kolejnych dwóch członów badania planowanych przez autorkę, czyli drugiej fazy badań jakościowych w grupach fokusowych z użyciem metody fenomenograficznej oraz ilościowego badania sondażowego za pomocą ankiety internetowej.

24 R. Aleixandre-Benavent i in., dz. cyt.; I. Carter, dz. cyt., s. 5, punkt 22; M. Krahe i in., dz. cyt.; H. Prost, J. Schöpfel, *Les données de la recherche en SHS. Une enquête à l'Université de Lille 3. Rapport final*, 2015, [on-line:] <https://hal.univ-lille.fr/hal-01198379/file/Rapport%20enqu%C3%AAt%20donn%C3%A9es%20de%20la%20recherche%20v9.4.pdf> – 22.07.2021; S. Stieglitz i in., dz. cyt.; C. Tenopir i in., dz. cyt.; P. Wouters, W. Haak, dz. cyt.; *Wiley Open Science Researcher Insights...*

25 Do takich zapewnień należy podchodzić z rezerwą, jak wskazują wyniki badań Iana Cartera cytowane w przypisie dolnym nr 12 (I. Carter, dz. cyt., s. 5, punkt 22).

26 M. Hanke, *Socratic Pragmatics: Maieutic Dialogues*, „Journal of Pragmatics” 1990, vol. 14, no. 3, s. 459.

27 Por. np. L. Szafranski, *Wpływ przynależności...*, s. 97–107.

Bibliografia

- Aleixandre-Benavent R. i in., *Research Data Sharing in Spain: Exploring Determinants, Practices, and Perceptions*, „Data” 2020, vol. 5, no. 2.
- Ashworth P., Lucas U., *Achieving Empathy and Engagement: A Practical Approach to the Design, Conduct and Reporting of Phenomenographic Research*, „Studies in Higher Education” 2010, vol. 25, no. 3, s. 295–308.
- Barale M., *Formation Dataverse. Module Utilisateurs*, 2020, [on-line:] https://agritrop.cirad.fr/595135/1/Dataverse_ModuleUtilisateur_20200131.pdf – 20.07.2021.
- Capharnaüm*, Larousse, [on-line:] <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/capharna%C3%BCm/12881> – 20.07.2021.
- Carter I., *Current Practices in Research Data Management and Sharing*, 2020, <https://doi.org/10.5281/zenodo.3824605>.
- Cisek S., *Fenomenografia w badaniach informatologicznych w XXI wieku*, 2016, [on-line:] <https://www.slideshare.net/sabinacisek/fenomenografia-cisek-2016> – 20.07.2021.
- Damásio A., *Jak umysł zyskał jaźń. Konstruowanie świadomego mózgu*, przeł. N. Radomski, Poznań 2011.
- Dane badawcze*, oprac. M. Bogajczyk, A. Książczak-Gronowska, Warszawa 2020, [on-line:] <https://www.buw.uw.edu.pl/wp-content/uploads/2020/05/DANE-BADAWCZE-1.pdf> – 20.07.2021.
- Denis J., Goëta S., *“Brutification” et instauration des données. La fabrique attentionnée de l’open data*, 2016, [on-line:] <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-01347301/> – 20.07.2021.
- Dillaerts H. i in., *Usages et pratiques en lien avec les données de recherche. Une enquête menée auprès des chercheurs de l’université Paul-Valéry Montpellier 3* [Rapport de recherche], 2020 [on-line:] <https://hal.archives-ouvertes.fr/halshs-02902710> – 20.07.2021.
- Drucker J., *Humanities Approaches to Graphical Display*, „Digital Humanities Quarterly” 2011, vol. 5, no. 1, s. 1–21 [online:] <http://www.digitalhumanities.org/dhq/vol/5/1/000091/000091.html> – 20.07.2021.
- Entwistle N., *Introduction: Phenomenography in Higher Education*, „Higher Education Research and Development” 1997, vol. 16, no. 2, s. 127–134 [on-line:] https://www.researchgate.net/publication/249000177_Introduction_Phenomenography_in_Higher_Education/link/56c300b508aee3dcd4163380/download – 20.07.2021.
- Guirlet M., *Ouverture des données de recherche dans le domaine académique suisse : outils pour le choix d’une stratégie institutionnelle en matière de dépôt de données*, „RESSI” 2020, N° 21, s. 1–31, [on-line:] <http://www.ressi.ch/num21/article182> – 22.07.2021.
- Haaker M., Summers S., Corti L., *Formatting, Organising and Transforming Data*, [in:] *Managing and Sharing Research Data: A Guide to Good Practice*, eds. L. Corti i in., Los Angeles 2019, s. 102–134.
- Hanke M., *Socratic Pragmatics: Maieutic Dialogues*, „Journal of Pragmatics” 1990, vol. 14, no. 3, pp. 459–465.
- Heidegger M., *Bycie i czas*, przeł. B. Baran, Warszawa 2004.

- Hugo C., *Etude comparative des services nationaux de données de recherche. Facteurs de réussite*, 2020, [on-line:] <https://www.ouvrirlascience.fr/wp-content/uploads/2021/02/Etude-comparative-des-services-nationaux-de-donnees-de-recherche-HC.pdf> – 22.07.2021.
- Israeli T., *“Data Something”: Assessing Tools, Services and Barriers for Research Data Collaboration at the University of Edinburgh*, 2020, [on-line:] <https://era.ed.ac.uk/handle/1842/36683> – 20.07.2021.
- Jensen E., Reed M., *Investigating the Link between Research Data and Impact*, 2019, <https://doi.org/10.5281/zenodo.3543505>.
- Jurgiel-Aleksander A., *Fenomenografia i jej poznawcze konsekwencje w świetle projektu na temat doświadczeń edukacyjnych dorosłych. Refleksja badacza*, „Rocznik Andragogiczny” 2016, nr 23, s. 267–282, [on-line:] <http://yadda.icm.edu.pl/yadda/element/bwmeta1.element.desklight-17ab719e-c845-41a2-9a70-b80ede794b05> – 20.08.2021.
- Kamińska A. M., *Dobre praktyki publikowania danych badawczych*, „Biuletyn EBIB” 2017, nr 177, [on-line:] <http://ebibojs.pl/index.php/ebib/article/view/94> – 22.07.2021.
- Krahe M. i in., *Developing a Strategy to Improve Data Sharing in Health Research: A Mixed-methods Study to Identify Barriers and Facilitators*, „Health Information Management Journal” 2020, <https://doi.org/10.1177/1833358320917207>.
- Lacroix J-G., Mœglin P., Tremblay G., *Usages de la notion d’usages: NTIC et discours promotionnels au Québec et en France*, [in:] *Les nouveaux espaces de l’information et de la communication*, Huitième congrès National des Sciences de l’information et de la communication, Lille 1992, s. 241–248.
- Latour B., *Le topofil de Boa-Vista*, „Raisons pratiques” 1993, N° 4, s. 187–216.
- Levinas E., *Całość i nieskończoność. Esej o zewnętrznosci*, przeł. M. Kowalska, Warszawa 2002.
- Luckerhoff, J. i in., *Introduction : Les enjeux fondamentaux du libre accès*, „Enjeux et société” 2021, vol. 8, no. 1, [on-line:] <https://www.erudit.org/en/journals/enjeux/1900-v1-n1-enjeux05972/1076533ar.pdf> – 20.07.2021.
- Marton F., Booth S. A., *Learning and Awareness*, Mahwah 1997.
- Moroz J., *Fenomenografia jako metoda badania treści świadomościowych*, „Pedagogika Szkoły Wyższej” 2013, nr 1, s. 33–44.
- Munévar G., *Damásio, jaźń i świadomość*, „Filozoficzne Aspekty Genezy” 2015, t. 12, s. 305–320, [on-line:] <http://www.nauka-a-religia.uz.zgora.pl/images/FAG/2015.t.12/art.01.pdf> – 20.07.2021.
- Narodowe Centrum Nauki, *Wytyczne dla wnioskodawców do uzupełnienia PLANU ZARZĄDZANIA DANYMI w projekcie badawczym*, 2019, [on-line:] https://www.ncn.gov.pl/sites/default/files/pliki/regulaminy/wytyczne_zarzadzanie_danymi.pdf – 30.07.2021.
- Nowicka M., *O użyteczności kategorii dyspozytywu w badaniach społecznych*, „Przegląd Socjologii Jakościowej” 2016, t. 12, nr 1, s. 170–191, [on-line:] <http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-405088c0-6762-4729-a9a9-b8951a36a1e4> – 20.07.2021.
- Open Research Data (ORD) – The Uptake in Horizon 2020*, 2020, [on-line:] <https://data.europa.eu/data/datasets/open-research-data-the-uptake-of-the-pilot-in-the-first-calls-of-horizon-2020?locale=en> – 20.08.2021.

- Poczobut R., *Naturalizowanie jaźni*, „Przegląd Filozoficzny – Nowa Seria” 2013, R. 22, nr 2 (86), s. 373–388, [on-line:] <https://journals.pan.pl/dlibra/publication/108360/edition/94003/content> – 20.07.2021.
- Prost H., Schöpfel J., *Les données de la recherche en SHS. Une enquête à l'Université de Lille 3. Rapport final*, 2015, [on-line:] <https://hal.univ-lille.fr/hal-01198379/file/Rapport%20enqu%C3%AAte%20donn%C3%A9es%20de%20la%20recherche%20v9.4.pdf> – 22.07.2021.
- Revelin F. i in., *L'ouverture des matériaux de recherche ethnographiques en question. : Rapport d'enquête du projet « Partage et protection des données qualitatives à l'ère du numérique : expériences, enjeux, stratégies »*. [Rapport de recherche], Centre national de la recherche scientifique 2021, [on-line:] <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-03238067/document> – 22.07.2021.
- Ricœur P., *O sobie samym jako innym*, przeł. B. Chełstowski, oprac. i wstęp M. Kowalska, Warszawa 2005.
- Sapa R., *Projektowanie badań indywidualnego zarządzania informacją z zastosowaniem techniki oprowadzania (guided tour)*, [w:] *Inspiracje i innowacje: zarządzanie informacją w perspektywie bibliologii i informatologii*, red. S. Cisek, Kraków 2016, s. 95–108, [on-line:] https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/bitstream/handle/item/31999/sapa_projektowanie_badan_indywidualnego_zarzadzania_informacja.pdf?sequence=1&isAllowed=y – 20.07.2021.
- Schöpfel J., *Éditorialisation des données de recherche : le rôle des professionnels de l'information*, „I2D – Information, données & documents” 2020, vol. 2, n° 2, s. 82–84, [on-line:] <https://www.cairn.info/revue-i2d-information-donnees-et-documents-2020-2-page-82.htm> – 22.07.2021.
- Stieglitz S. i in., *When Are Researchers Willing to Share Their Data? – Impacts of Values and Uncertainty on Open Data in Academia*, „PLOS One” 2020, <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0234172>.
- Szafrański L., *Wpływ przynależności dyscyplinarnej i przygotowania merytorycznego badaczy na indywidualne zarządzanie danymi badawczymi*, [w:] *Horyzonty informacji*, red. P. Korycińska, Kraków 2020, s. 97–107 [on-line:] <https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/handle/item/261425> – 20.07.2021.
- Szafrański L., *Zarządzanie danymi badawczymi*, 2020 [on-line:] <https://www.youtube.com/watch?v=jSlRR8VSm40> – 22.07.2021.
- Szuflita-Żurawska M., *Plan zarządzania danymi i Open Access w projektach badawczych*, Gdańsk 2019, [on-line:] <https://slidetodoc.com/plan-zarzdzenia-danymi-i-open-access-w-projektach/> – 20.07.2021.
- Świogoń M., *Bariery informacyjne. Podstawy teoretyczne i próba badań w środowisku naukowym*, Warszawa 2006.
- Tenopir C. i in., *Data Sharing, Management, Use, and Reuse: Practices and Perceptions of Scientists Worldwide*, „PLOS One” 2020, <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0229003>.
- Teperek M. i in., *Data Stewardship – Addressing Disciplinary Data Management Needs*, „International Journal of Digital Curation” 2018, vol. 13, no. 1, [on-line:] <http://www.ijdc.net/article/view/604> – 22.07.2021.

- Van den Eynden V., Corti L., *The Importance of Managing and Sharing Research Data*, [in:] *Managing and Sharing Research Data: A Guide to Good Practice*, eds. L. Corti i in., Los Angeles 2019, s. 1–33.
- Walczak A., *Człowiek jako swojość i obcość – „słaby” projekt etyczny*, [w:] *Utopia a edukacja. Nadzieje i rozczarowania wyobrażeniami świata możliwego*, red. K. Rejman, R. Włodarczyk, Wrocław 2017, s. 32–48, [on-line:] https://repozytorium.uni.wroc.pl/Content/87499/PDF/2_Walczak_Anna_Czlowiek_jako_swojosc_i_obcosc.pdf – 20.07.2021.
- Waldenfels B., *Podstawowe motywy fenomenologii obcego*, przeł. J. Sidorek, Warszawa 2009.
- Waligóra, M., *Wstęp do fenomenologii*, Kraków 2013.
- Wiley Open Science Researcher Insights*, 2016, [on-line:] https://figshare.com/articles/journal_contribution/Wiley_Open_Science_Researcher_Survey_2016_Infographic/4910714 – 20.08.2021.
- Wouters P., Haak W., *Open Data. The Researcher Perspective*, 2017, [on-line:] <https://www.elsevier.com/open-science/research-data/open-data-report> – 20.08.2021.

Conditions of Disclosing Research Results by Polish Scholars of Humanities.

A Reconnaissance

Abstract

As part of a wider project based on MMR, the first round of qualitative study was carried out from May to July 2021 on a convenience sample of 14 Humanities scholars from Polish universities, a predominance of whom were modern languages specialists. The authors posed the following research question: how perceptions arising from their own research impact Polish Humanists' willingness to adhere to Open Research Data initiatives. The authors applied a combination of phenomenography and guided tour method. The material was collected via semi-structured interviews and examined through the lens of phenomenographic analysis. In their conclusion, the authors present a map of categories of experience that may determine the practical approach of humanists towards Open Research Data. The central category was "Selfhood," understood as the close connection between the researcher and with the data he/she produces. While the concept of "Selfhood" appears to be a neutral feature, other categories related to it are classified as potential barriers. Taking into account all the identified determinants, the authors formulate practical postulates addressed to digital data curators operating in Polish academic and scholarly libraries.

Keywords: determinants, humanists, Open Research Data.